

MARGINALIJE IZ SAMOPROREKNUTIH SUDBINA U KNJIZI "GODINE U VLADAVINI ĆILIBARA" ŠEMSUDINA GEGIĆA; JU JAVNA BIBLIOTEKA "ALIJA ISAKOVIĆ", GRADAČAC, 2023.¹

mr. Alen Zečević

Šemsudina Gegića, kao čovjeka, prvi put sam upoznao na promociji njegove knjige "Dnevnik seobenog lica" u Zenici, koju mi je potpisanu tom prilikom i darovao, a kao autora mnogo ranije, kada sam se kao gimnazijalac susretao sa impozantnim dramskim i rediteljskim opusom. Knjigu, koju je ispisivao prema sopstvenoj životnoj storiji pročitao sam, istovremeno, sa nesvakidašnjim zadovoljstvom i razočarenjem. Sa zadovoljstvom, jer je to bilo, i ostalo, za mene, do tada najbolje autobiografsko djelo, a sa razočarenjem jer sam svjedočio o herojskoj, gotovo usamljenoj, borbi autora sa okrutnom bolešću. Zaboravljenog, od države čije ime ponosno stoji uz najveća priznanja njenog vrsnog i svjetski priznatog umjetnika.

Ako postoji prostor u kojem čovječija *nada* porađa život kao najuzvišeniji čin postojanja, iz čije nam se povijesnosti obraćaju ljudi bez sudbinskog mjesta i adrese, nesumnjivo ga dorićemo i čitamo među koricama novog i izvanrednog Gegićevog romana "Godine u vladavini ćilibara". Ta nada, a ona je, dodajmo k tome, iskušana trenutkom svoga samoodstajanja, postala je istinski *alter ego* i identitet likova šest različitih priča. A šta je, zapravo, identitet? Nije li to, ona zabranjena, još ne izrečena kritika koja biva zatočena u sebi protivrječnoj društvenoj zbilji opisanoj u pripovijesti "Kupanje na suho", koja čovjeka amnestira samoga sebe i oslobađa okova moranja. Ta se misao u formi samoodređenja, nasuprot krutom političkom i ideološkom sistemu, manifestuje kao ideal sa kojim čovjek svojevrijem živi ili umire.

Ili je to, pak, čežnja i neizvjesnost, strah od iščekivanja neuzvraćene ljubavi o kojoj čitamo u poglavlju "U sjenci pobjednika", gdje čitalac sapatnički proživljava sve dileme šenaestogodišnjeg i obezdomljenog mladića. "Onaj koji očekuje nemoguće veći je od svih", zapisao je S. Kierkegaard. Nemoguća, pritajena kao horizont njegova unutarnjeg svijeta, ljubav Vida Kolonara prema Lijani Eni narastala je kao plod neporecive privrženosti razotkrivajući je u svakom pregnuću, najzad, ne samo kao moguću, nego i kao ontološki najvjerniji odraz sopstvenog postojanja: *segreto*.

¹ Prikaz je, za potrebe pripreme stranog izdanja autorove knjige, preveden na engleski jezik i predviđen za publikaciju pod naslovom "Marginalia from self-proclaimed destinies". Prevodilac na engleski jezik Zlata Toroman-Kazić.

Može biti da je ljudsko *ja*, kao identitet, u Gegićevom romanu floskula koja je sveprisutna u svakoj od reminiscencija i koja, poput neke zaboravljene relikvije minulog vremena, alhemijom pišćevog jezika to zapravo prestaje biti. Svjesnim, pažljivo pripremanim fabularnim prevratom u poglavlju "Raport o identitetu", Vidan Kolonar, taj zajednički imenitelj svih šest priča, ogolivši ga do kraja razotkriva nam svoj autentični lik - Demir Rezina. A ko je, zapravo, on? To je izgubljeni dvojnik Vidana Kolonara koji je, s onu stranu sudbine, prorekao godinu vladavine svoga ćilibara. Deset godina bio je kažnjenik i stražar ispred svoje tamnice. Konačno, i svoja sloboda.

Mnogima će se, s pravom, prilikom prvog čitanja ovog romana učiniti da je autor asocijativno svakom od likova posudio dio svoje bogate životne i profesionalne biografije, što ne mora biti, ali ta sumnja, ta nedorečenost, na suptilan način u svakoj od njima pripadajućih priča ostavlja pitanje: koliko su to i naši identiteti? Gegić se, ovaj put, više nego ikad, poslužio iskustvom dramaturga i režisera, pa sve priče u cjelini pred očima čitalaca izgledaju kao dokumentaristički filmski zapis o ljudima koji prkose vremenu, čak i sebi.

Sve to, autorovim britkim perom objedinjeno je u jednu intimizirajuću ispovijest o ljudskoj prirodi, borbi sa svijetom i sobom u svijetu koja, premda nigdje jasno nagoviještena, završava veličanstvenom pobjedom.